

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoimintaelin

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Hyvinvointialueella

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Alueellisuus on tärkeä näkökulma. Suunnitelman liittäminen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan korostaa kokonaissuunnittelun ja -johtamisen merkitystä ja aluevaltuusto hyväksyjänä korostaa suunnitelman merkittävyyttä.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

Ei huomautettavaa.

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Opiskeluhoollon kirjaamisen yhtenäistäminen, tietoturvallisuuden ja salassapidon täsmentäminen ovat tärkeitä näkökohtia. Esityksen mukaiset täsmennykset ovat perusteltuja. Rakenteisuus kirjaamisessa edistää oppilashuollon tiedontuotantoa ja laatunäkökulmaa.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

Kyllä

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhoitopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Laajentaminen on perusteltua, jotta terveydenhuoltoa tai sairaanhoitoa tarvitseva oppilas saadaan ohjattua oikea-aikaisen palvelun piiriin. Kun yhteydenotto tapahtuu yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa, menettely huomioi paremmin yksityiselämän suojelun tai henkilösuojaan liittyvät näkökohdat. Mikäli yhteisymmärrystä ei synny, on silti tärkeää, että oppilaan tai opiskelijan tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa

olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätkö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen [Esitys selkeyttää opiskeluhuollon ohjausjärjestelmää ja on looginen järjestämisvastuun näkökulmasta.]

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Uudistuksella pystytään oikaisemaan hajanaisen järjestämisvastuun haasteita ja vahvistamaan palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Keskustelua on ollut, että siirtykö oppilashuollon painopiste järjestämisvastuun hyvinvointialueelle siirron myötä korjaaviin palveluihin. Palvelujen yhteensovittaminen ja tarkoituksenmukaisten palveluketjujen muodostuminen puoltaa siirtoa. Lähipalveluperiaate voidaan toteuttaa hallinnollisesta rakenteesta riippumatta. Järjestäjän vastuulla on huolehtia palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta. Osaamisen koordinaatio palvelujen porrastuksessa on tärkeää huomioida. Palvelut voidaan siis edelleen järjestää koululla ja lasten kasvu- ja kehitysympäristöissä ja samalla koordinoida tarvittavaa tukea eritystason palveluista. Yhteisöllinen ja ennaltaehkäisevä näkökulma oppilashuollon palvelujen kehittämistyössä pysynee silti keskiössä yhteensovittavan johtamisen ja palvelujen tarkoituksenmukaisen yhteensovittamisen kautta.

Pimper-Koivisto Leena
Oulunkaaren kuntayhtymä